

De Gelderlander, P. Bolwerk, 27 februari 2011, [bron](#).

DOORWERTH – Was het een zelfverkozen levenseinde? Verdrongen Esther en Betje Cohen op 20 april 1943 zichzelf in de Rijn bij Doorwerth om aan de Jodenjacht van de Duitse bezetter te ontkomen? Alles wijst erop, maar er is geen onweerlegbaar bewijs. Er zijn, voor zover bekend, geen getuigen van het drama. Ook hebben de vrouwen geen afscheidsbrief of iets dergelijks nagelaten. De Renkums-Wageningse herdenkingsgroep zoekt daarom getuigenverklaringen om de laatste jaren uit het leven van de gezusters Cohen tijdens de Tweede Wereldoorlog te reconstrueren. Initiatiefnemer Jaap Meijer uit Wageningen wil de zussen met een grafsteen, een boek en een plaquette uit de anonimiteit halen. De zussen woonden met hun moeder aan de Kerkstraat 5, hoek Achterdorpsstraat 10 in Renkum, waar ze de zuivelwinkel dreven van hun in 1933 overleden vader Salomon Cohen. Op 20 juli 1940 vertrokken ze met hun moeder Sara (december 1941 een natuurlijke dood gestorven) naar hun respectievelijke broer en zoon Meijer in Arnhem. Het is onduidelijk waarom ze dat deden. Het deel van Renkum waar ze indertijd woonden, was niet zwaar getroffen. De zussen hebben in de eerste oorlogsjaren in Arnhem, Oosterbeek en Doorwerth gewoond dan wel ondergedoken gezeten. Hun laatste verstekplaats was bij de familie Boelens aan de Kerklaan in Doorwerth, voordat ze verdrongen. Het verhaal gaat dat de zussen op 20 april 1943, op de vlucht voor de nazi's, in de bossen van Doorwerth verbleven en vergeefs een nieuwe schuilplaats hebben gezocht. Of dat waar is, is niet aangetoond. Een nichtje van de zussen heeft later wel verklaard dat haar tantes tijdens de onderduikperiode in Arnhem radeloos waren en zich opgejaagd voelden. Meer over de geschiedenis van de zussen Cohen in De Gelderlander van zaterdag

Zussen bij Doorwerth verdrongen - waarom?

zaterdag 26 februari 2011 | 11:35 | Laatst bijgewerkt op: zaterdag 26 februari 2011 | 11:58

Tekstgrootte

'37'. Alleen een nummer prijkt op het graf van de zussen Esther en Betje Cohen. Wageninger Jaap Meijer wil de zussen, die in de oorlog in de Rijn bij Doorwerth verdrongen, met een grafsteen uit de anonimiteit halen. Foto: Marina Popova

DOORWERTH - Was het een zelfverkozen levenseinde? Verdronken Esther en Betje Cohen op 20 april 1943 zichzelf in de Rijn bij Doorwerth om aan de Jodenjacht van de Duitse bezetter te ontkomen?

Alles wijst erop, maar er is geen onweerlegbaar bewijs. Er zijn, voor zover bekend, geen getuigen van het drama. Ook hebben de vrouwen geen afscheidsbrief of iets dergelijks nagelaten. De Renkums-Wageningse herdenkingsgroep zoekt daarom getuigenverklaringen om de laatste jaren uit het leven van de gezusters Cohen tijdens de Tweede Wereldoorlog te reconstrueren. Initiatiefnemer Jaap Meijer uit Wageningen wil de zussen met een grafsteen, een boek en een plaquette uit de anonimiteit halen.

De zussen woonden met hun moeder aan de Kerkstraat 5, hoek Achterdorpsstraat 10 in Renkum, waar ze de zuivelwinkel dreven van hun in 1933 overleden vader Salomon Cohen. Op 20 juli 1940 vertrokken ze met hun moeder Sara (december 1941 een natuurlijke dood gestorven) naar hun respectievelijke broer en zoon Meijer in Arnhem. Het is onduidelijk waarom ze dat deden. Het deel van Renkum waar ze indertijd woonden, was niet zwaar getroffen. De zussen hebben in de eerste oorlogsjaren in Arnhem, Oosterbeek en Doorwerth gewoond dan wel ondergedoken gezeten. Hun laatste verstekplaats was bij de familie Boelens aan de Kerklaan in Doorwerth, voordat ze verdronken.

Het verhaal gaat dat de zussen op 20 april 1943, op de vlucht voor de nazi's, in de bossen van Doorwerth verbleven en vergeefs een nieuwe schuilplaats hebben gezocht. Of dat waar is, is niet aangetoond. Een nichtje van de zussen heeft later wel verklaard dat haar tantes tijdens de onderduikperiode in Arnhem radeloos waren en zich opgejaagd voelden.

Meer over de geschiedenis van de zussen Cohen in De Gelderlander van zaterdag

De Veluwepost, Martin Brink, 04 februari 2011, [Aandacht voor joodse zussen](#)

WAGENINGEN – Wageninger Jaap Meijer raakte gefascineerd van het droevige verhaal rond Esther en Betje Cohen uit Renkum. De twee zussen werden op 20 april 1943 in de Nederrijn bij Wageningen aangetroffen. Ze hadden zichzelf aan een lint vastgebonden en maakten zo een einde aan hun leven..... [Lees verder →](#)

Aandacht voor joodse zussen

[De Veluwepost](#)

- 04 feb 2011
- [print dit artikel](#)

Door Martin Brink

WAGENINGEN – Wageningen Jaap Meijer raakte gefascineerd van het droevige verhaal rond Esther en Betje Cohen uit Renkum. De twee zussen werden op 20 april 1943 in de Nederrijn bij Wageningen aangetroffen. Ze hadden zichzelf aan een lint vastgebonden en maakten zo een einde aan hun leven.

Jaap Meijer (links) en medewerkgroepslid Jan Ruisch bij de graven van de gezusters Cohen.

Radeloos kwamen ze uit de bossen bij Doorwerth op zoek naar een nieuwe schuilplaats. Het was de maand dat de bezetter besloot om heel Gelderland 'Jodenvrij' te maken en pleegde overal razzia's. Meijer zocht hun verhaal uit en besloot om een steen op hun graf te plaatsen. Hij kreeg zoveel steun dat zijn project veel breder werd opgezet. Niet alleen wordt op 4 mei een steen geplaatst in Wageningen, in Oosterbeek komt een plaquette met joodse namen aan de klokkentoren bij het gemeentehuis en er zijn plannen om ook iets te realiseren bij het woonhuis van de dames Cohen aan de Kerkstraat 5 in Renkum. Daar zit nu een snackbar.

'Het is niet voor te stellen, wat een drama zich daar heeft afgespeeld. De zussen moeten radeloos zijn geweest. Ze moeten zich opgejaagd hebben gevoeld, niet wetende wat te doen.' Jaap Meijer uit Wageningen raakte geobsedeerd van de zelfmoord van de joodse gezusters Esther (58) en Betje Cohen (56) uit Renkum die vanuit Doorwerth een veilig onderkomen zochten in Wageningen. Dat lukte niet. Ze bonden zich aan elkaar vast en sprongen in de Rijn. Op 20 april 1943 werden ze om 18.15 uur door veerknecht Arën Geurts nabij het veer aan de Blauwe Kamer gevonden. De Wageningse agenten G. Noordhuis en Van Beek maakten er verslag van. Ze werden begraven op de algemene begraafplaats van Wageningen en later herbegraven op de Nederlands Israëlitische Begraafplaats.

De dames woonden met hun moeder aan de Kerkstraat 5 in Renkum waar ze de zuivelwinkel van hun in 1933 overleden vader Salomon Cohen voortzetten. Op 20 juli 1940 vertrokken ze plotseling naar hun broer Meijer aan de Utrechtseweg in Arnhem. Om onverklaarbare redenen overigens omdat het deel van Renkum waar ze woonden niet verwoest was. Op dat moment waren ze geen ingezetene meer van de gemeente Renkum. Toch ziet Jaap Meijer hen als echte Renkumers. Hij kent de verhalen van zijn oom dominee Johan Snoek die in het dorp een textielwinkel dreef. In zijn familie zitten ook De Nooij's die in het Edese veel verzetswerk verrichtten. "Die oorlogsverhalen zijn mij met de paplepel ingegoten," zegt hij.

Steenkje op graf

Op het graf van Betje en Esther en hun moeder Saartje (in december 1941 aan een natuurlijke dood gestorven) moet een steentje komen, zo dacht hij. Al snel werd een werkgroep geformeerd van personen van verschillende geloofsrichtingen die een warme band met Israël koesteren. Steenhouwer Buddingh uit Veenendaal wilde de stenen kosteloos plaatsen.

Opperrabijn Jacobs uit Amersfoort bleek bereid om de stenen te onthullen. Dat gebeurt op 4 mei.

Ondertussen werd ook contact gezocht met de Stichting voor Heemkunde in de Gemeente Renkum, omdat de zussen uit Renkum afkomstig waren.

Plaquette

Daar was men zo enthousiast dat gesteld werd om het project te verbreden en aan de klokkentoren van het raadhuis in Oosterbeek een plaquette met álle namen van de omgekomen Joodse Renkumers te plaatsen. Op 15 februari wordt het formele 'go' gegeven wanneer de opdracht naar de ijzergieterij gaat.

Op 4 mei is 's morgens de onthulling in Oosterbeek, later die dag een ceremonie aan de Kerkstraat 5 in Renkum en op de Joodse begraafplaats in Wageningen waar de stenen worden onthuld. Daarna volgt een stille tocht naar het centrum waar men uiteindelijk aansluit bij de 4 mei-ceremonie.

Hoeveel namen op de plaquette in Oosterbeek komen, is nog een punt van discussie. De een zegt 26 (gehaald uit een boek). De ander meldt: nee het moeten alleen de 17 Renkumers zijn omdat de anderen onderduikers van elders waren die kort of lang in de gemeente waren. Een moeilijke kwestie, bijvoorbeeld: onder welke criteria kan moeder Saartje Cohen-de Vries er op die in 1941 een natuurlijke dood stierf?

Jaap Meijer heeft inmiddels een website geopend: www.eenlintvanwanhoop.nl . Wie over de zussen nog gegevens heeft kan hem bellen op 06-53655534.